

„Nowości i kontrowersje w stymulacji serca — kurs dla zaawansowanych” Krasieczyn, 1–3 października 2006 roku

W przepięknym zamku w Krasieczynie k. Przemysła, w oprawie wczesnej, bajecznie kolorowej jesieni, widocznej szczególnie wyraźnie w zamkowym parku, odbył się kolejny już kurs, dotyczący zagadnień stymulacji serca pt. „Nowości i kontrowersje w stymulacji serca — kurs dla zaawansowanych”. Zorganizował go (podobnie jak w ubiegłym roku w Baranowie) Oddział Lubelski PTK (A. Kutarski) pod patronatem Sekcji Rytmu Serca PTK. W spotkaniu uczestniczyło 78 osób, w tym 54 specjalistów z ośrodków kardiologicznych z całego kraju i aż 24 wykładowców. Czworo spośród nich stanowili wybitni polscy echokardiografisci, na co dzień zajmujący się problematyką stymulacji resynchronizującej (CRT, *cardiac resynchronisation therapy*) (H. Szwed, T. Kukulski, A. Dąbrowska-Kugacka, B. Firek i M. Młotek), którzy wygłosili najwięcej wykładów.

Podczas 1. dnia kursu (pominąwszy bardziej ogólną sesję wprowadzającą) omówiono występowanie i znaczenie kliniczne zaburzeń przewodzenia w przedsionkach (E. Koźluk), aspekty elektrofizjologiczne, kliniczne i techniczne stymulacji wiązki Bachmanna (W. Mojkowski, A. Kutarski), stymulacji okolic trójkąta Kocho, czyli stymulacji tylno-dolnoprzegrodowej (J. Kuśnierz, W. Mojkowski, A. Kutarski), oraz stymulacji zatoki wieńcowej (E. Koźluk, P. Dąbrowski, A. Kutarski). Cykl wykładów zakończyła długa i ciekawa dyskusja na temat alternatywnych, jednoogniskowych stymulacji przedsionkowych u chorych z arytmiami przedsionkowymi i układami CRT. Celem cyklu wykładów było zwrócenie uwagi uczestników na fakt, że uszko prawego przedsionka nie jest optymalnym miejscem stymulacji u pacjentów z arytmiami przedsionkowymi. Późnym wieczorem, już po uroczystej kolacji, w ramach tradycyjnego „kina nocnego” chętni mogli zobaczyć filmy przedstawiające implantację elektrod w okolicy wiązki Bachmanna i ujścia zatoki wieńcowej oraz sposoby naprawiania elektrod dwubiegunowych.

Godziny przedpołudniowe 2. dnia kursu poświęcono dwuogniskowym przedsionkowym CRT. Przedstawiono stan wiedzy na temat stymulacji

dwuprzedsiionkowej (E. Lewicka-Nowak), postępy i polskie dokonania w tym zakresie (A. Kutarski) oraz najaktualniejsze wyniki polskich badań nad jednoczesną stymulacją wiązki Bachmanna i ujścia zatoki wieńcowej (E. Lewicka-Nowak). Kolejną interesującą sesję poświęcono możliwościom oceny nasilenia arytmii przedsionkowych na podstawie analizy pamięci stymulatora konwencjonalnego (P. Mitkowski) oraz stymulatora przeznaczonego do stymulacji dwuprzedsiionkowej (z możliwością rejestracji początku arytmii w dwóch odrębnych kanałach przedsionkowych) (P. Ruciński), jak również hemodynamicznym aspektem różnych sposobów stymulacji przedsionkowych (A. Dąbrowska-Kugacka).

Drugi blok tematyczny stanowiły: diagnostyka echokardiograficzna asynchronii śród- i międzykomorowej (A. Dąbrowska-Kugacka, B. Firek), sposoby weryfikacji optymalnej lokalizacji elektrody lewo- i prawokomorowej w układach CRT (K. Gościńska-Bis, M. Młotek, T. Kukulski) oraz zasady programowania jednostek CRT na podstawie konwencjonalnych (T. Kukulski) i bardziej nowoczesnych (B. Firek) technik echokardiograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem optymalizacji opóźnienia międzykomorowego (T. Kukulski). Wykłady zakończyły się długą dyskusją poświęconą głównie problematyce programowania jednostek CRT.

Po przerwie obiadowej uczestnicy mogli zwiedzić piękny renesansowy zamek (rodu Krasickich, a ostatnio Sapiehów) i poznać jego burzliwą historię.

Sesje popołudniowe poświęcono aspektom klinicznym, hemodynamicznym i technicznym różnych sposobów jedno- i dwuogniskowej stymulacji komorowej, ze szczególnym uwzględnieniem kardiomiopatii postymulacyjnej (G. Świątecka), stymulacji drogi odpływu prawej komory (D. Michałkiewicz), stymulacji pęczka Hisa (M. Chudzik) i jednoogniskowej stymulacji lewokomorowej (D. Jagielski). Panel tematyczny zakończono długą dyskusją. Również tego dnia po uroczystej kolacji spora grupa entuzjastów znalazła jeszcze tyle siły, by w tradycyjnym „kinie nocnym” obejrzyć filmy z zabiegów nakręcone przez dr. M. Chudzika w kilku wiodących ośrodkach.

Ostatni, 3. dzień kursu w całości poświęcono narastającemu problemowi, jakim są elektrodozależne późne powikłania stałej stymulacji serca. W 2 blokach tematycznych omówiono problemy i powikłania stymulacji serca wiążące się z obecnością elektrod(-y) (B. Małecka), łącznie z zespołem żyły głównej górnej (J. Lelakowski), typy elektrod prawo- i lewokomorowych w aspekcie ich usuwalności po latach (D. Jagielski, A. Kutarski), techniki usuwania elektrod wewnątrzsercowych (P. Mitkowski), problem uszkodzeń wewnątrzsercowych i możliwości ich częściowej naprawy (W. Mojkowski, A. Kutarski). Po tych wykładach odbyła się dyskusja kończąca kurs, którego

uczestnicy otrzymali certyfikaty uczestnictwa wraz z 12,75 punktami dydaktycznymi przyznanymi przez Komisję ds. Szkoleń i Specjalizacji PTK.

Pozytywnie opinie uczestników kursu utwierdziły organizatorów w przekonaniu, że należy kontynuować te jesienne spotkania, które stały się już ogólnopolską cykliczną imprezą umożliwiającą przekazanie aktualnego światowego stanu wiedzy, wymianę doświadczeń oraz dyskusję na temat nowych rozwiązań i koncepcji. Na miejsce przyszłorocznego kursu wybrano Pałac Czartoryskich w Sieniawie koło Jarosławia. Spotkamy się więc ponownie w 2007 roku.

*Andrzej Kutarski
Tomasz Sodolski*